

GYŰJTŐ: PAPP IMRE

GYŰJTÉS IDEJE: 1976.

TART.: CSURGÓ BELTERÜLETI FÖLDRAJZI NEVEI

22. lap

FÖLDRAJZI MUTATÓ: CSURGÓ

SYK MUTATÓ: XXVIII, 1.

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

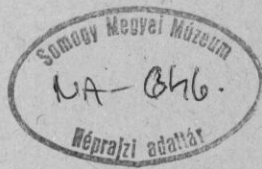
KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRRA'S

ÁTVÉNYTVE AZ EGYSÉGES ATK. 1516-0. TÍTELE ALÓL

NYRI-KÖNYV MŰTUDOMÁNYI KATCSVÁR

1916

Csurgó belterületi földrajzi nevei

Melléklet:

1 db. belterületi térkép.

Adatokat gyűjtötte és feldolgozta:

Papp Imre tanár

1970.

CSURGÓ NAGYKÖZSÉG MAI KÉPE

1. A község mai nevének hivatalos formája: **C s u r g ó**
 Közigazgatási jellege: nagyközség, összevonttanácsu székhelyközség.
 Népi formája csak községrészenként van: Csurgói Major, Felső-Csurgó, Ujesurgó, Alsok, Csurgósarkad, Sarkad, Nagy-Csurgó.
2. A község nevének hol, honnan, hová kérdésre felelő határozóragos és i-melléknévképzős alakjai:
 - Majorba, Felső-Csurgón, Óvárosban, Ujvárosba, Alsokba, Sarkadon.
 - Majorbu, Felső-Csurgóru, Ujvárosbu, Alsokbu, Sarkadru, Óvárosbu.
 - Csurgói, csurgai, majori, főső-csurgói, főső-csurgai, óvárosi, ujjvárosi, alsoki, sarkadi.
 Megjegyzés: A felső, alsó fogalmat kevert változatban ejtik: felső, főső, föső, fösös, - alsó, asó, aalsó, aolsó, aosó.
 A hova kérdésre idegen számára a községen belüli közlekedés irányát illetően esetenként érthetetlen meghatározás használatos, mégpedig: Lemegyek Felső-Csurgóra! Fölmegyek, felmegyek Alsokba. Elmegyek arra le Sarkadra. Más esetben: Felmegyek Sarkadra. Felső-Csurgóról felmegyek az Ujvárosba. Stb...
 Véletlen sem értelmetlenek ezek a meghatározások. Kettő dolog a meghatározója. 1. Északnak van felfelé, felső községrész. Délnek van lefelé, alsó községrész. Fősöz, asöz. - 2. A terpfelszíni viszonyok fogalmi szerint: a dombon fenn, a lapon lenn van valami. Helyi adottságok szerint. A község északi részén van Felső-Csurgó, ami ugyanakkor alacsonyabb felszínű területen van, mint a lefelé, déli irányban lévő Ujváros. Sarkad a község legdélnyugatibb része, tehát lefelé van. Ugyanakkor, az ujjvárosiak rész déli végénél magasabban fekszik, ezért onnand indulva a Sós-dombon előbb átkell jutni, mielőtt Sarkadra felérnének.
3. Csurgó földrajzi helyzete: Északi szélesség $46^{\circ}15'$ - Keleti Hosszuság ~~xxixxxx~~ $17^{\circ}6'$. A Zalai-dombvidék délkeleti nyulványának, a kisbalatoni deflációs sáv és a Dráva síkságának találkozásánál. Somogy-megye délnyugati részén, Belső-Somogyban, 6-10 km-re a Drávához.
 Közigazgatásilag 1970. június 30-ig a volt Csurgói-járás központjában, mint székhelyközség. Julius 1-től a Nagyatádi-járáshoz tartozva, annak nyugati felének centrumában.
 Közigazgatásilag Csurgóhoz tartozik: Csurgónagymarton, Somogyesicsó és Szentá.
4. Csurgó területe 1968-as adatok alapján: 10364 kat.hold. /5963 hektár/.
 Mezőgazdasági művelt terület: 8233 kat.hold. Ebből szántó: 5487 kat.h.
5. A lakosság lélekszáma: 1968. év végén: 4930. Az 1970. január 1.-i népszámlálás időpontjában 4800 lakos tartózkodott Csurgón. /Kollégista diákok k.b:250 fő, nem voltak Csurgón!/
 Mezőgazdasági üzemben foglalkoztatottak száma: 918 fő. Ipari és kereskedelmi jellegű létesítményekben foglalkoztatottak száma: 1956 fő. /1970. aug. 7.-i Tanács V.B. adatai/.
 Felekezeti megoszlás: A folyamatban lévő személyi névgyűjtés alapján becsléssel: Római katólikus: 60%, református: 25%, evangélikus: 5%, felekezeten kívülinek valja magáb: 10%.
6. A községben működő fontosabb szervek és intézmények: ~~Községi~~ MSZMP. Községi Bizottsága. Nagyközségi Közös Tanács, 1 gimnázium, 1 mezőgazdasági szakmunkásképző iskola, 1 ipari szakmunkástanulóképző iskola, 3 diákoththon, 2 napköziotthonos általános iskola, 2 napköziotthonos óvoda, 1 óvoda, 1 bölcsőde, 1 körzeti orvosi-rendelő, 1 TBC. beteggondozó, 1 gyógypedagógiai jellegű, kiegészítő általános iskola, 2 öregek napköziotthona. - 1 OTP Fiók. 1 All. Biztosító Fiók, 1 mezőgazdasági tsz., 7 iparijellegű üzem, 1 mentőállomás, 1 MÁV állomás, 1 MÁVAUT állomás, 1 községi nagykönyvtár, 1 fiókkönyvtár, 1 járási művelődési közlont és 1 filmszínház.

7. A község közlekedési lehetőségei: A Budapest és Gyékényes közötti vasútvonal mentén. Személyvonat naponta 17. Gyorsvonat 5. Ezenkívül áthalad 2 nemzetközi gyorsvonat, amely a gyékényesi állomásról, 10. km. könnyen igénybevehető. A vasútvonal 1872-ben épült.

Autóbusz közlekedés évről évre bővül. Jelenleg Csurgóról indul 39 járat. 3 nagytávolsági járatot áthalad, de igénybevehető. Így összesen 42 autóbusz járata van a községnek. Az autóbuszközlekedés valószínű 1949-ben indult be.

1970 szeptember 1-én a környékbeli községek közül Szenta is új bekötőútjával bekapcsolódott az autóbuszforgalomba, s ezzel minden község közvetlen összeköttetésben került Csurgóval./A szomszédos községekre érve./

A felsoroltakon kívül vannak helyijáratok, amelyek minden távolabbról érkező, vagy induló vonattal összekötik a község központját.

8. Ipari és kereskedelmi jellegű létesítmények; és az általuk alkalmazott munkaerők száma. /1970. aug.7.-i Községi Tanács V.B. ülésének anyagából/:

	<u>Vállalat:</u>	<u>Munkaerő:</u>
"Napsugár" K.SZ.		700 fő
Tejipari Vállalat		81 "
TÓVÁL		82 "
Községi Tanács Költségvetési Üzeme		75 "
ÁFÉSZ		223 "
Fűrészüzem		709 "
Községi Tanács Szoc.Foglalkozató Üzeme		86 "

Mezőgazdasági jellegű üzem:

"Zrinyi Miklós" Mezőgazdasági T.sz. 918 fő munkaerővel.

Csurgó nagyközség községtörténeti adatai

Régi okiratokban Chiurgó, Chorgow, Chorgon, Kurkov, Tschargó néven említik.

+ I. István Csurgó piacjövődelmét 1019-ben a Zalavári Apátságnak adományozta.
++ Első ízben III. Béla királynak a székesfehérvári János lovagok részére 1193. évben kiállított megerősítő levelében fordul elő katasztrált településünkre vonatkozó adat határozott adat. A rendnek 1226-ban már rendháza volt Csurgón. 1264-ben hiteles hely. 1370-ban a vránai perjelség birtoka volt. Zsigmond király 1405. évi november 28.-án kelt szabadalomlevelében Segesd város kiváltságait Csurgó lakosságának adományozta, akik ettől kezdve városi kiváltságokat élveztek. Vámját 1471. XXX. törvénycikk eltörölte.

1532-től kisebb nagyobb megszakításokkal 1671-ig a Zrinyi család birtoka. Közben 1548-1552-ig Enyingyi Török János és Ferenc birtoka.

1556 őszén érte az első sikertelen török támadás. 1559-60-ban Horváth Márk Zrinyi volt szigetvári várkapitányának katonái Csurgót felégették. 1566-ban Szigetvár eleste után törökkézbe került. A törökök az elnéptelenedett várost a berzencei nahiebe /járás/ osztották be.

1567-68-ban 4 adóköteles háza volt.

Zrinyiek a várat többször vissza-vissza foglalták, de hosszabb ideig nem tudták a törököt távoltartani. Zrinyi Péternek a Wesslényi féle összeesküvésben való részvétele miatt, a 1671-ben Zrinyiek a várat elvesztették. A törököt jóval ezután, véglegesen valószínű csak 1698-1690 táján sikerült Csurgóról kiűzni. A birtok ekkor a királyi fiskus kezén volt. Várat, mint a többi környékbeli várat is, I. Lipót 1701-ben leromboltatta. 1715-ben 14 háztartást irtak össze.

1699-ben De Prie márkai birtoka. 1715-ben, 1726-ban Turintei Herkules Lajos örögrőfő, akitől 1717-ben Festetics Kristóf 40000 Ft-ért megvette, bár csak 1733-ban került törvényes elismerésre. Csurgón ettől kezdve véglegesen a Festeticsiek lettek a birtokosok, egészen a jelen század első negyedéig. 1945 előtti időben az Országos Földhitelintézet volt a csurgói nagybirtok kezelője.

Miután Csurgón kívül a környéken több település Festetics birokába került nagy majorépítkezésekhez kezdtek. Ennek következtében megnövekedtek a kiadások, amelyek kő fedezésére megszigorították a robotot, az adóztatást. 1745-ben Csurgón, Alsokban és Nagymartonban a Festetics ellen jobbzendülés tört ki a fegyverszármazást csakhamar elnyomták. A falvak vezérek zendülőknek vezetőit kivégezték. /Cséri György, Szalai János, Kasza János/.

+++ Az 1780-90-es években nagyobb arányú betelepítések voltak: magyar, horvát szellérek, cseh favágókat, osztrák iparosokat telepítettek le a mai újvárosi rész kőkerék területére.

1792-ben Nagyváthy Ferenc és Sárközy István ösztönzésére Festetics György Csurgón megalapította Somogy-megye első köz gimnáziumát. A mai mezőgazdasági szakiskolai diákokotthon épülete volt az első otthona a híres gonnáziumnak, melyben 1799/1800-as tanévben tanított Csokonai Vitéz Mihály.

Földreforma 1855-ben, az 1880-as, az 1920-as években voltak, majd 1945-ben

1850-ben Csurgó járási székhely lett. /1970. jun.30-ig./

1869-ben állami tanítóképzők létesült. Somogy megye első tanítóképzője. Megfelelő tárgyi adottságok hiánya miatt 1933-ban szűnt meg.

1898-ban hitel és fogyasztási szövetkezet, tejszövetkezet alakult. Ugyanekkor hozták létre a község első üzemét, a mai Fűrészüzem elődjét, a egykori kő Langyárat.

1908-tól a Lang féle malom volt az első áramszolgáltató üzem. Kaposvár után második. - 1912-ben tejfeldolgozó üzem alakult. 1922-től működött 1945-ig a Botgyár, amíg a németek el nem hurcolták. 1920-as években a régi híres csurgói márkás cserző-vargák hagyományaira épülve megalakult a Bőrgyár. Ezt is mint a többi is a németek szétrombolták, elhurcolták.

A Tanácsköztársaság ideje alatt Csurgón is alakult mezőgazdasági termelőszövetkezet. A Legyárat és a Villanytelepet államosították, ugyancsak a községben működő 3 bankot, és kereskedéseket.

Az ellenforradalom terroridőszakának gyászos emlékeit őrzi az Öregkollégium, ahol heteken át sok haladógondolkodású embert tartottak fogva és kínzottak. A Csokonai Étterem falán 8 mártírnak őrzi a nevét emléktábla, a Csekei-erdő szélén pedig emlékmű látható ismeretlen mártírok sirja fölött.

1941-től van mezőgazdasági jellegű szakiskolája községünknek.

1944. március 19-én német megszállás alá került. A borzalmas nehéz esztendő után bolgár csapatok által 1945. április 1-én Csurgó ismét új korszak elé került.

1945-ös földreform során 288 fő kapott 1847 kat.hold mezőgazdasági ingatlant. 337 fő pedig 138 kat.hold területű házhelyet.

1949. márciusában alakult a ma is fennálló "Zrinyi" tsz. 1955-ben 377 k.h. földterülete volt. 56 taggal. 1970. jan. 1-én 751 munkaerővel 10493 k.h.-on folytat termelést.

1951-ben alakult 24 alapító taggal a mai 700 főt foglalkoztató "Napsugár" KSZ.

1960-tól törpevizmű működik a községben. Ettől kezdve a létesítmények sorozatai alakulnak évről évre. Így pl: körzeti orvosi rendelő, mentőállomás, autóbusz pályaudvar, utak, járdák, uk utcák, hidak, korszerű üzletek és áruházak, stb...

A mai Csurgó magába foglalja a korábban önálló Alsók /1950-től/ és Csurgósarkad /k.b. 1932-től/ községeket. Mindkettő már a törökföldeltség előtti időkben ismert település volt.

++ Csurgósarkad: A középkorban e tájon két ilyen nevű helyiség volt egymás mellett. 1422. oklevélben Kethsarkad, 1481-ben Utraque Sarkad alakban fordul elő. 1486-ban már csak egy Sarkad szerepel.

1406-tól kezdve Berzencei, 1481-től Forster, 1536-ban Zalay, 1598-ban Szalay, 1660-ban Istvánffy, 1715-ben Madarász, 1726-ban ismét Szalay, 1773-76-ig Niezky család birtoka. Végül 1835-ben Festetics birtok.

Alsók: Első ízben a XVI.századi adólajstomban fordul elő.

1536-ban Draghy, 1550-ben Kálnay volt a földesura, 1565-66évi török kincstári adójegyzék szerint 1. az 1571 évi szerint 8 házból állott.

1598-99-ben, 1660-ban Zrinyiek birtoka. 1715-ben 10 háztartása volt.

1715-1726-ig Turintei birtok, 1733-tól Festetics birtok tartozéka lett.

Csurgóhoz tartozó külső települések:

Avas-puszta, Cser-puszta, Cseke-puszta, Kökényes /csárda volt/, Zrinyi-telep /Korábban:Vitéztelep/ és Ujmajor.

Jelmagyarázat:

A kereszttel jelölés az adatok forrásjelei:

+ Tóth F. Járasi Monográfiák

++ Csánk D. Somogy Vármegye

+++ Dr.Kovács Z. levéltári gyűjtéséből

**Csurgó nagyközség
utcainak, tereinek jelenlegi nevének jegyzéke az egyes községreészek
szerint**

I. Felsőcsurgó

1. Kormoshidi-ujtelep
 - Iharosi utca
 - Alkotmány utca
 - Hársfa utca
 - Dobó István utca
 - Dohány-sor
2. Belmajor
 - Táncsics Mihály tér
3. Óváros
 - Táncsics Mihály tér /majoron kívüli része/
 - Hunyadi János utca
 - Nagyváthy János utca
 - Szabadság tér
 - Rákóczi Ferenc utca
 - Béke utca
 - Aranyász utca
 - Szabó Lipót utca
 - Dankó Pista utca
 - Basakuti utca

II. Ujváros

1. Nyugati rész
 - Ady Endre utca
 - József Attila utca
2. Központ
 - Csokonai V. Mihály utca
 - Széchenyi tér
 - Baksay sándor utca
 - Petőfi Sándor tér
 - Virág utca
3. Alsó rész
 - Jókai Mór utca
 - Zrinyi Miklós utca
 - Eötvös J. utca
 - Kossuth Lajos utca
 - Dózsa György utca
 - Gönczy Ferenc utca

III. Kertváros

- Kertvárosi utca
- Felszabadulás utca

IV. Alsók

1. A Sárgáti pataktól nyugatra
 - Arany János utca
 - Vörösmarty tér
 - Kölcsey Ferenc utca
2. Csentei rész. A Sárgáti pataktól keletre
 - Arany János utca folytatása
 - Vörösmarty tér folytatása
 - Ifjuság utca

Cserti Mihály utca
Farkas János utca

V. Sarkad

1. Alsó-Sarkad
Ben József utca
Damjanich Köz
2. Felső-Sarkad
Móricz Zsigmond utca

Csurgó belterületi földrajzi tulajdonneveinek szótára

I. Felsőcsurgó

1. Kormoshidi-ujtelep, 1 - 11-ig. Birkásrét. 1945-ös földreformig a csurgói belmajori uradalomhoz tartozott, amíg lakhelyeknek ki nem osztották. Birkalegelő, pásztorházak és aklok voltak e területen. A régi gazdasági épületek lebontása után első-sorban a volt majori eselédség kezdte meg itt az építkezést. Csurgón, a felszabadulás után itt indult meg az építkezés elő-ször.

Sertés-telep, disznóállak, 1 , A "Zrinyi" tsz. telepe.

Géppark, 2 , "Zrinyi" Mg. tsz. tulajdona 1950-től.

Kormos-híd, 3 , alatta vasut, a mozdonyok füstje megfogja, be-kormozza.

AFOR üzemanyag-töltő állomás, 4 , új benzinkut, 1969-től.

TEFU kialakítása alatt lévő telephelye, 5 ,

Felső-birkaakol helye, 6 , Felső birkaakó helye.

Birkás-ház helye, 7 , Ma: Kelecz-sarok. Az egykori pásztor, Kelecz József faragó és furulyázó népművész épült e helyre leányá-nak családjával, Bognárékkal. Kelecz J. 1969. okt. 3-án halt meg.

Mezőgazdasági Sakmunkásképző Iskola, 8 , korábban Gépállomás volt a helyén, 1965-ig.

Alsó-birkaakol helye, 9 , alsó-birkaakó helye.

Fűzes, 10 , előtte volt egy pásztorház.

Máriás-kut, 11 , Márjás-kut, Márjás-forrás. A legenda szerint IV. Béla király erre menekült a tatárok elől. A forrásból ivott, miközben megjelent neki Mária képe. Azóta nevezik Máriás-kutnak, azt a patakot, amibe vize folyik, Máriás-pataknak.

Iharosi utca, Iharosi ut, az országút mentén, amely Iharosba megy. Hársfa utca, Helyén az egykori birkalegelőn hársfákkal szegélyezett ut volt.

Dobó István utca.

Dohány-sor. Helyén dohányszárítók voltak.

2. Belmajor - Tancsics Mihály tér. 12 - 25-ig. 1735-től a Festetics család csurgói birtokainak központja. A felszabadulás előtt földhitelintézeti kezelés alatt volt. Szép barokk lakóépü-letei részben lebontva, utelsők a meglévők erősen romos álla-potban vannak. Ma még áll egyik tornya, ami feltétlen érde-mes lenne megmentésre. Alatta nagy pincék vannak, amelyek állítólag a közeli templom lezárt altemplomával összeköttetés-ben voltak.

Terényforgalmi Váll. csurgói telepe, 12 , Magtár, Régi-, Nagy-magtár, Maktár.

Gyakorlókert, 13 , II. Rákóczi F. Ált. Iskoláé.

Kenyérgár, 14 ,

TÓVAL iroda, 15 , alatta nagy sajtérlelő pince, a közelben lévő

* Tejipari Vállalat tulajdonában. Régi uradalmi tisztartóház. Előtte a fent említett barokk torony.

Kepler Géza asztalos háza, 16, a 15-ös sz. épület ikertársának a ma-radványa. Kettő vége, és a hozzátartozó emeletes torony már lebontva. Kasznár-ház volt.

Csiraistálló

"Zrinyi M" Mg. tsz. kovácsműhelye, raktárai, 17, A hajdani Csira-istálló.* Nyugati végében volt a paradésló-istálló.

Tsz. gépszerező műhelyei, 18 , Csirásház, Alsókaszárnya. A benne lévő eselédlakások 1945 után lettek felszámolva.

* Csiraluk, 19 , Az egykori csiraistálló és a csirásház közötti há-romszögletű terület.

"Zrinyi M." Mg. taz. központi irodaháza, 20 , Felsőkaszárnya,
Fősház, Főlső-cselédház.

Uj-cselédházak, 21 , Uj-cselédlakások, Az 1930-as évek első felé-
ben Kálán felügyelő idejében a major nyugati oldaláról át-
telepítették a cselédség nagyrészét. Az a cselédház, amely-
ben laktak, a mai Kepler-háztól nyugatra a lejtőn volt. Még
az új lakások megépítésével egyidőben le is bontották. Az
új lakásokban mindenki külön konyhas lakást kapott. Ezek a
lakások 1945-ben, a felszabadulás után a cselédeké lettek.
Ma is lakják őket, az első tulajdonosok közül már csak
kevesen.

Közös istálló, 22 , korábban a cselédek marhaistállója volt.

Gémeskut, 23 , Eredetei majori gémeskut még. Bár a közeli utcax-
sarkon ott áll már a vízvezeték közkifolyós kutjax is.

Óllak, 24 , disznóóllak, ahogy a cselédeké volt.

Kertaljai-árok, 25 ,

3. Óváros, 26-63-ig.

Legrégibb része: a Tánicsics-térnek a Majoron kívüli része,
a Rákóczy utca, végig a Csicskár-árokig, /a Kertaljai-árok
délebbi szakasza/, az a Basakuti utca, a Szabadság-tér,
majd a Nagyváthy utca és a Dankó utca. A felsorolás sorren-
jében. A Rákóczy utca, mint az ősi mag, két árok közé éke-
lődik be, amelyek valamikor természetes vizesároként nyuj-
tottak védelmet a lakosságnak.

Tánicsics-tér majoron kívüli része, 26-31-ig. Templom-tér.

Gépesz-ház, Bognár-ház, 26 , Az uradalmi gépész és bognár lakta

A Máriás-pataktól nyugatra van, elszigetelve a majortól.

Máriás-patak, 27 , Nagy-árok, Nagyárok. Nevét a Máriás-forrás l
legendájával kapcsolatosan, a forrás után kapta. A nagy
jelzőt pedig a Kertaljai 25-ös jelzésű árokkal való össze-
hasonlítás után kapta. A Kertaljai-ároknál bővebb vizü.

Tejipari Vállalat Sajtüzeme, 28 , Sajtüzem, Sajtgyár, Vajgyár,
Tejgyár. Az 1910-es évek legelején alakult, a környéki
uradalmak és falusi tejszövetkezetek tejének feldolgozá-
sára. A német származású Nönnenmacher család tulajdona vo-
Az I. Világháború idején speciális módon tejkonzervet k
állítottak elő, és főleg Németországba, Ausztriába expor-
táltak. Később jó minőségű vaját gyártottak. A II. Világ-
háború után felújított és új üzemben elsősorban speciális
sajtokat készítenek, és a környék tejtermelését dolgozzá
fel közfogyasztásra. Sajtját nagyrészt exportáljuk, pasz-
törözött tejet is szállítanak Jugoszláviába.

* "Szent Lélek" Plebánia templom, 29, Óvárosi templom, Felsőcsur-
gói templom, Öreg-templom. A község nevével együtt legre-
gebbi levéltári adatok között kerül szóba említésre. A
templom alatt van altemplomi rész, amit az idősebbek em-
lékezete szerint a harmincas években felnyitottak. Erős
mocsarasodás miatt visszafalazták. A néphit szerint ősz-
szekítettésben van a majori sajterjesztő pincékkel, és
alagutton át a berzencei Vártemplommal, még a török idő-
ből. Ez valószínűtlen. Körülötte temető volt. 1966-ban
az utépités miatt megkisebbitett temelomb talajából
sok emberi csont került elő, kb. 60-80 cm. mélységből.
A templom alapjait a XII. sz. ban idekerült Jánosrendi l
rend rakta le. Mai formáját a török idők után az 1700-as
évek második negyedében kapta. Festetics Kristóf építet
ujjá, illetve nagyobbította meg. Műemlék.

Paplakás, Plebánis hivatal, 30 ,

Irattárában a XVIII. sz. tól található feljegyzések.

Majhoffer-kastély, 31 ,

Hunyadi János utca, Csicsói utca, Csicsi utca, Az 1920-a ével
Kertalja, 32 , Kertek-ajja.

Nagyváthy János utca, Szentai utca. Nagyváthy János a Festetics Család jószágkormányzója, híres mezőgazdász. A csurgói gimnázium megalapításának egyik fő ösztönzője volt, mint akinek az alapító Festetics Györgynek egyik legmegbecsültebb bizalmasának. Az 1790-es évektől haláláig /1819/ Csurgón gazdálkodott. Siraj a Gimnázium parkjában van. Kertalja, 32 , kertajja. Lejtős terület, a kertek alatt.

Szabadság tér, 1950 előtt József tér, Közbirtokossági tér.

A II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Napköziotthona, 34 , Kettes Napközi, Közbirtokossági terem az 1950-es évekig.

"Zrinyi M." Mg. tsz. pálinkafőzdéje, 35 , pálinkafőző.

II. sz. Óvoda. 36 , Óvárosi-Óvoda, Felsőcsurgói Óvoda.

Pásztorház, R 37 , Felsőcsurgói - pásztorház. Itt voltak a tze felsőcsurgói tenyészállat istálló. Rossz állapotban van, de a szabadkéményes füstöskonyha, a szabadtüzhely nyomaimég még megfigyelhetők benne.

Iskolaköz, 38.

Rákóczi Ferenc utca, k.b. 1950-ig. Előtte: Somsich Pál utca, Hosszu utca, Hosszi utca. A legrégebbi utca. A középkori város, Ma is az Óváros gerince. Főforgalmi út.

Órgek napköziotthona, 39, 1968-tól. Előtte FÜSZERT lerakat volt, ezért ma is Fűszertnek, a ház építője és első tulajdonosa után Vajda-bótos-háznak is nevezik az épületet./Vajda családé 1945 előtt/

Szomodics-ház, 40 , Csendőrlakatanya, Fehérló. A század fordulólóján még az uradalmi borokat és pálinkát árusító Fehérló Fogadó volt az épületben, egyben az Óváros legrangosabb vendéglője. Utána 1945-ig csendőrségé, majd Szomodics József magánfelvásárló /gyümölcskereskedő/ tulajdona. Nagy pincéi ma a közeli Sajtűzsem érlelőpincéi. A néphagyomány szerint földalatti összeköttetésben van a közeli templom alatt emlegetett altemplommal, illetve a majori nagy pincékkel.

Régi Termény-udvar, 41, FUTURA.

II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, 42 , Római katolikus Elemi Iskola. Felsőcsurgói Iskola. Épült: 1912-ben. 1 emeletes.

Pas-köz, 43 , Basakuti köz. Alatta lévő lapon van a Basakut.

/Lásd: 58./

Györfi-sarok. 44 . A század második negyedében Györfi Kálmán hentes és kocsmáros üzletháza volt.

Balogh - mechanikus - sarok. 45 . Balogh - sarok. Az utcasarokon lévő üzlethelyiségben 1945 előtt Balogh nevezetű mechanikus szerelőüzlete volt.

Slézinger-ház . 46 . 1945 előtt Slézinger nevezetű téglagyártulajdonos és faárkereskedő család tulajdona volt. Ma ezen a helyen van a TÜZÉP.

* Csicskár-kertek. 47 . Csicskár-rét. A hajdani Csicskár család leszármazottainak a tulajdona. Családi szájhagyomány szerint az itt egymáshoz közelekkéledő két patakknak a háromszögében volt az egykori Csicskár-vár. Ez a vár Zrinyiek tulajdona volt. A Csicskárók egyik őse volt Zrinyinek az itteni főbizalmasa. Az összerombolt várnak a helyét a réten még valóban megfigyelhető enyhe kis kiemelkedésekkel határozzák meg.

Csicskár-árok, 25 , felső szakaszán Kertaljai-ároknak nevezik. Az 1930-as évek elején hidépítésnél, a Csicskár-porta közelében több régi elkorhadtt oszlopvég került elő az árokpartjának a talajából. Régi gát maradványainak voltak.

Vizmü , 48 , Ártézi-kut. Törpevizmü 1960 óta. Korábban csak a község első mélyfurásu, ártézikutja működött e helyen.

Béke utca. 1950-től. Korábban: Árpád-utca, a negyvenes években. Előtte: Csépan Antal utca. Népi neve: Vasuti utca. Utas-sarok, 49, Régen egy fekete faház volt e helyen, amiben az utkaparok szerszámai voltak, a harmincas, negyvenes években. Ma utburkoló követ tárolnak a helyén. Belső részén ma kettős ház van. Helyükön a század első negyedében ma mult századból malmot, majd az 1920-as években szeszfőzdet és fűrésztelepet lehetett találni.

Baronfiekeltető Állomás. 50. Az 1950-es évekig Varga féle nalom volt az épületben.

Varga-molnár-átjáró. 51.

Utasellátó. 52. Resti-sarok, Resti. Benosik-szálloda.

MÉH.-telep. 53. Bőrgyár. 1945 előtt. A Czencz testvéreké volt

MÁV. szolgálati lakások. 54. ~~Az 1945-ös~~ A II. Világháború előtt

MÁV Osztálymérnökség. Ma is Osztálymérnökségnek nevezik.

Olajútó. 55. A II. Világháború idején Klauz féle napraforgó és tökmag-olajútó üzem működött e helyen.

Aranyász utca. Az 1945-ös földreform után épült ide az első lakóház, Faggyas Józseféké.

Aranyász-part. 56. Az Aranyász dűlő tartozéka. Szájhagyomány szerint itt valamikor a török idők előtt település volt. A mult-században állítólag aranyat szántottak itt ki, és téglatörmelékét.

Szabó Lipót utca. 1950 előtt Szabó István utca volt.

Korábbi nevét a Nagyatádi Szabó Istvánról kapta, mivel a huszas évek földreformjának következtében került az utca kialakításra. Mai nevét Szabó Lipót tanítóról kapta, akit a Tanácsköztársaság ideje alatti tevékenységéért Prónay zsoldosai végeztek ki.

Dankó Pista utca, 1950-ig Mező utca, Cigány utca.

Cigány-kut. 57.

Basakuti utca. Népi nevén Kis-utca. /Hasonlat a Hosszu utcának mondott Rákóczi utcával/.

* Basa-kut. 58. Pasa-kut, Pas-kut. A század elején még használták vizét. Az 1950-es évektől betonnal ~~is~~ van fedve.

A kutat 1600 táján Ibrahim pasa építtette, a már ott meglévő forrás megásatásával. /Tóth F./

Basakuti-lap. 59. vizenyős terület.

Balázs-rét. 60. Ártézi-rét. Az ártézi-kut /48./ szomszédságában lévő lapályos rét, melynek nagyobb része a Balázs családé volt. Jelenlég is találhatunk rajta nádas, vizenyős területet.

TBC Gondozó Intézet. 61. Tüdőgondozó.

Orvosi lakások. 62. A kettős épület közül egy új, a korábbi a negyvenes évek eljén "Zöldkereszt"-nek épült. Gyermekgondozó volt.

Járványkórház. 63. Ma lakóház. A felszabadulás előtt 16 ágyas, korszerűtlen berendezésű kis járványkórház volt. A század első évtizedeiben létesült. A közlekedési viszonyok helyreálltával felszámolták.

II. Ujváros

1. Nyugati rész

Az I. Világháború utáni másfél évtizedben épült ki. A háború előtt csak a korábbi Lengyár volt meg e területen.

Ady Endre utca. Felszabadulás előtt, ill. k.b. 1950-ig: Marics János utca volt. Az utca telkeinek kiosztása idején Marics János basakuti utcai lakos volt a községi bíró.

Röng-tér . 64 . Röng-tér, * Szárogató-űr . A negyvenes évek végéig, amíg működött a Lengyár, addig áztatott lent, kender szárogattak itt. Ma, a Fűrészüzem rakódótere. A közel jövőben felszámolásra kerül. A József A. és az Ady E. utcák sarkán 1970. október 1-én adták át a forgalomnak a tér első épületét, egy önkiszolgáló vegyesboltot.

Berkes kertész-sarok . 65 . Az itt lévő házat Berkes Károly kertész építtette, aki a csurgói Tanítóképző utolsó kertésze volt.

József Attila utca, Lengyár utca 1950-ig. Korábbi nevét az 1898-ban létesített Len és Kender Feldolgoó Üzem után kapta.

Sportpálya . 66 . Az 1950-es évek elejéig a terület belső felén volt. Az utca felőli részén állatvásártér volt. Vásár-térnek nevezték. Az idősebbek még ma is.

Délmagyarországi Fűrészek 2.sz. Csurgói Üzeme . 67 . Fűrészüzem, Faárugyár, Fagyár, Faüzem, Fűrésztelep. "Lengyár". Foglalkoztatottak száma: 709 fő /1970. aug. 7. Közs.Tanács V.B. beszámoló szerint/.

68.- Kukkantó - nak nevezik a munkások a most épülő nyilászáró épületfaelemeket gyártó új üzemrészt.

Áztatók . 69 . Áztatógödörök, Kenderáztatónak nevezik a Fűrészüzem Máriás-patak mentén lévő lapályos területét. A Lengyár idejében itt voltak az áztató-tavak.

Máriás-patak . 27 . Nagy-árok.

Vágóhídi-lap . 70 . Itt van a községi vágóhid.

Strand . 71 . Gimnázium-lap. Töle keletre, a dombon van a Gimnázium iskolaépülete.

Csokonai-pad . 72 . Csokonai-liget./Csokonai 1799/1800-ban volt Csokonai V.Mihály Gimnázium . 73 . Református Gimnázium. Gimnázium. Gimi.

Nagyváthy János sírja . 74 . Festetics György egykori jószágkormányzója volt. Tanácsára alapította meg Festetics György Csurgón 1792-ben Somogy megye első gimnáziumát.

Ujvárosi-temető . 75 .

Községi Téglagyár . 76 . Héjjas és Varga féle téglagyár, 1945-ig. 1970-ig üzemelt. Felszámolás alatt áll.

DÉDÁSZ. telep . 77 . Most épül. /Udvarán egy védett sofa áll./

2. Körpont

Csokonai V. Mihály utca, Csokonai utca. Fő-utca. Nevét Csokonai Vitéz Mihály költőről kapta, aki 1799/1800-as tanévben helyettesitanárnaként egy évet tanított a csurgói gimnáziumban. A gimnázium egykori épülete ebben az utcában áll.

Megjegyzés: A 78-79-80-as számjelű területek ill. objektumok a Rákóczi utcához tartoznak, de községrészek értelmezése szerint inkább az Ujvárosához, mint az Óvárosához. Ezért a szomszédságukban lévő csokonaiutcai fogalmak között emlitem őket.

Villanytelepi-lap . 78 . A Rákóczi u 4.sz. épület üres telekrészen állt valamikor a Lang-malom, amely 1908-tól villanytelepként működött a községben, 1941-ig, amíg a községbe nem lett kapcsolva az országos magasfeszültségű hálózatba. Megszűnése után a háborús évek alatt gabonarakár volt. A negyvenes évek végén lebontották. Helyén most alapoznak új épületet.

- Lang-part . 79 . Héjas-part, Templom-domb, Villanytelepi-part.
A Lang-malom, az ut nyugati oldalán lévő gimnáziumi tanári lakás, amelyben Héjasék laktak, a Református-templom, amely a dombtetőn állt, és a lejtő aljában a Lang-malomból később alakult Villanytelep voltak a két városrész határán lévő lejtő névadói.
- Evangélikus-templom . 80 . Luteránus, Lutránus-templom. Az 1930-as évek közepétáján épült.
- Református-templom és paplak . 81 . Kálvinista-, Kálmánista-templom. Az első a múlt század második harmadában épült, neogótikus jelleggel. A nyilasok 1945. március 30-án délután fél-háromkor felrobbantották, mielőtt a községet végleg elhagyták. Anyagából 1958 észéig épült fel a jelenlegi református-templom. Egy nagyvonalú mexikói modern terv alapján kezdték építeni, de csak ideiglenesen vált használhatóvá a felépült egyik épületszárny.
- Koresolyapálya . 82 . A II. Világháború előtt koresolyapálynak rendszeresen kialakított Márk patakkelletti lapály, ami ma bokrokkal van benöve.
- Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola Diákotthona . 83 . Szakiskola 1956-65-ig. Azóta csak Diákszálló. Korábban a gimnáziumhoz tartozott, következő nevei ezekből az időkben származnak: Öreg Gimnázium, Csokonai Kollégium, Öreg-Kollégium, Konviktus, Internátus. 1 emeletes, barokk stílusú épület. A gimnáziumnak, mint iskolának 1796-1898-ig adott otthont. A mai gimnáziumi épület akkor épült fel. Az Öreg-Kollégium 1962-ben kapott teljes körű felújítást. Műemlék.
- Nagyváthy János Középiskolai Kollégium. 84 . Gimnáziumi Diákotthon, Uj-Kollégium, Uj-Internátus. Épült 1936-ban. Az államosításig Gr. Festetics György Kollégium volt a címe.
- Kisegítőjellegű Gyógypedagógiai Általános Iskola . 85 . Református Iskola, egykori rendeltetése után. Az államosítás-tól mint Általános Iskola a II.sz. Általános Iskolához tartozik. Kisegítő iskolai jelleggel 1967 óta működik, 1-4 osztállyal, illetve 2 összevont csoporttal, 2 tanerővel.
- "Napsugár" K.SZ. Építőipari részlege . 86 . KTSZ 2. sz. Telepe. KTSZ. 1951-ben alakult.
- Allami Biztosító Irodaháza . 87 . 2 emeletén lakásokkal. 1969.
- Széchenyi tér, Pó-tér, Piac-tér, - Gesztenyesorai alatti sétányt, a régi piac helyét, Sugárutnak nevezi a lakosság.
Az 1940-es évek végéig itt voltak a heti élelmiszeres piacok, és a kirakódóvásárok. Ekkor csak a középső része volt parkirozva. Azóta a városi község legszebben parkirozott területe. Több emlékmű áll a téren.
- Sarok-bolt . 88 . Ma Könyves Bolt, de mivel az épület lecsontolt sarkán van az üzlet ajtaja, bár milyen szerepet is töltött be, a lakosság mindig Sarok-boltnak nevezte. Eredetileg, 1944-ig a Kreisler családé és Márkványi doktor tulajdona volt az épület. A bolthelyiségben "rőfös" üzlet volt.
- Márkus Lászlóék háza. 89. A mai Széchenyi-tér legrégebbi épülete, átalakított ablakokkal. Az Ujváros helyén lévő hajdani erdőnek, Vadaskertnek az erdészháza volt. Az Ujváros a Gimnázium alapítása után kezdett kiépülni. /1792./
- Csurgó Nagyközségi Közös Tanács Székháza, 1970. július 1-től.
90. Előtte Csurgói Járási Tanács Székháza, 1950-től. Korábban: Nagytakarék, Goldberger-kastély. 1 emeletes épület.
- Nagyközségi emlékmű . 91 . CSURGÓ NAGYKÖZSÉG 1970. július 1 - felirattal.
- Csokonai V.M. portrészobor . 92. Csokonai-szobor. 1967-ből. A Gimnázium alapításának 175 éves jubileuma alkalmából.

- Csokonai V. Mihály Gimnázium főkapuja . 93 . Gimnázium-kapu, Gimi-park főkapuja, ami azelőpardon át az 1898-ban épült iskolaépület főbejáratahoz vezet. Eredetileg 1 emeletes, 1941 óta 2 emeletes. 2. emeletén jelenleg leánykollégium van. A Gimnázium épületében működik az 526.sz. Iparitanuló Szakmunkásképző Iskola is. A parkban több emlékmű található. A Gimnázium előcsarnokában Csokonai V. Mihálynak és Festetics Györgynek, az iskola alapítójának bronz domborművét találja az érdeklődő. A park fái között van több ültetett ritka fa, amelyek védettek, pl: amerikai mamutfenyő. A park többi részének fái a természetes ősi növényzetet idézi, ami még két-
94./ tőszáz évvel ezelőtt az egész újvárosi községrészt takarta. Bolgár hősök emlékműve, a II. Világháboruban Csurgón elesett 76 bolgár katona közös sírja fölött. 1949-ben épült.
I. Világháboruban elesett magyar katonák emlékoszlopa . 95 . Hősök-szobra.
- Szociális Foglalkoztató Üzem . 96 . Tanács-sarok, Láposi-sarok. 1970. jul. 1-ig a Községi Tanács irodaháza, előtte a Járási ÁVH. központja, eredetileg Láposy Hegedűs Zoltán ügyvéd tulajdona. - Ávós-saroknak is nevezték.
- Arany-sarok . 97 . Az épületben 1945 előtt kb 20 évig Arany nevezetű orvos lakott.
- Csokonai Étterem . 98 . Lilla Presszóval, 1967-től. Előtte: 1945-től Szabadság Étterem, korábban: Korona Szálló, a Tanácsköztársaság idején: Tanács-Szálloda, 1918-ban: Nemzeti-Szálloda, eredetileg is Korona Szálló. Az 1800-as évek utolsó időszakában épült. Falán: 8 1919-es mártír emléktáblája.
- "Napsugár" KSZ. Konfekciós és Vasipari Részlege . 99 . Most épül az új Szolgáltató Háza. Az új épület helyén volt az államosítás előtt a Kistakaré, 1945 előtt Zarka-takaré. Ebben az épületben volt a bank államosítása után a járási pártszékház, kb. az ötvenes évek közepéig.
- OTP Járási Fiók Irodaháza. 100. 2 emeletén lakásokkal. Épült: 1970-ben. Másnéven: OTP., Ótépés-ház. Helyén régiépítésű, kis üzletházak voltak. 1945 után: cipőbolt, üvegbolt, háztartási bolt. Előtte: Radó-féle textil üzlet, és az egyik Czenez-féle bőrkereskedés.
- ABC. Önkiszolgáló Élelmiszer és Háztartási Bolt. 101 . Létesült: 1967-ben. Emeletréépítés: 1969-ben. 1 emeletes. Felül a Működési Állományi Irodái. Korábban: Ruházati Bolt volt, majd azelőtt HANGYA Bolt. Az idősebbek még mindig Hangya-épületnek is említik. Ma Önkiszolgáló Boltnak, Önkiszolgálónak nevezik.

Baksay Sándor utca , 1950 előtt: Erzsébet utca, Meller-köz, Régi-Posta utca. - Baksay Sándor a magyar falukutatók úttörőinek egyike. 1839-47-ig volt a csurgói gimnázium tanulója. Ő alakította meg 1846-ban az első önképzőkört.

Régi-Posta-ház . 102. A huszas évek végéig.

Régi- Leány-Polgári Iskolaház . 103. Ma Házas József lakóháza. Az 1905-ben létesült csurgói leánypolgári iskola 1907-től 1938-ig ebben az épületben működött.

Közzeti Orvosi Rendelőintézet . 104 . Rendelőintézet, Rendelő, SZTK., OTI. Létesült: 1964-ben. Jelenleg 2 közzeti és 7 szakorvosi rendeléssel működik.

Tömegszervezetek Székháza . 105 . Járási Párt-ház, Párt Bizottság, Meller-kastély. Meller bérlő-uraság tulajdona volt az államosításig. Stílustalan, romantikus hatású épület. Nyugati szárnya a múlt század első felében, keleti szárnya pedig a múlt század vége táján épülhetett. 1968/69-ben kapott nagyobb felújítást. 1919 augusztusában és szeptemberében a viaszaemlékezők szerint többször szállt meg a kastélyban a

Prónay százados.

13

1940. évtől MSZMP. Nagy Rózsa. Építési terv
1971. július: Szociális Szakmunkásképző
Iskola. Földmennyiség eltaláltságát
vizsgálta

Mezőgazdasági szkiskolai tanári lakások . 106 . Kiskonviktus. Képző-igazgatói lakás. Traubermann-ház. Épült: 1905-ben a csurgói Tanítóképző Intézet konviktusának céljára. E célját 1933-ig be is töltötte. Trauberman kereskedő tulajdona volt. Államosítás után a mezőgazdasági iskola tulajdona. 1968-ig szintén diákétkeztető hely szerepét töltötte be. Az új szakisola melletti menza megépülése óta csak lakások célját szolgálja.

Új Tűzoltó-szertár. 107 . Tűzoltó-Klub . Épült: 1964-65-ben. Mentő Állomás . 108 . 2 db. mentőgépkocsival. Épült: 1964-ben. Községi Könyvtár . 109 . Járási Könyvtár /1970. jun. 30-ig/ Köteteinek száma: 11000 körül.

Petőfi Sándor tér. Petőfi-tér. Templom tér, Piac tér /1950-től 1967-ig/, Fa-piac-tér 1945-ig. Tűzoltó tér. Szász Börcserző és áztató-gödrök tere, Timárok tere, a századforduló tájáig. Eppen az utóbbiak miatt alakult a Fő-tér közelében e jellegzetes háromszög alakú tér ki. Közepén a harmincas években, a templom építése előtt is még megfigyelhető volt az áztató és cserző gödrök helye. Mocsaras, "limbusos, zanótos tér volt". Legrégibbi fái még az eredeti erdőség hirmondói a mai embernek. Déli határán enyhén kiemelkedő homokos talaju dombocskán áll az egykori csurgói tanítóképző épülete.

Molnár-cukrász sarok . 110 . 1950 előtt, több évtizedig ebben a sarokházban volt a Molnár féle cukrászda.

"Csokonai V. Mihály" Járási Művelődési Központ . 111 . Járási Műv. Központ, Műv. Ház. Kulturotthon, Kulturház, k.b. 1950-től. Előtte: 1927-ben való építésétől Járási Ipartestületi Székház volt. A járás /csurgói/, mintegy akkor kettőezer körüli iparos és kereskedő rétege alapította. Ipartestületnek, Iparos Székháznak, vagy csak Székháznak szokták emlegetni. Még ma is használatosak ezek a megnevezések. Bővítést 1955-ben illetve 1968-ban kapott. Először az északi szárny és a színpad bővítését, majd legutóbb a nyugati épületszárny építését. Helyiségei: Kettő színházterem: Nagyterem 300, kamaraterem, klubterem 100 fős. Ezen kívül 1 zongora-terem, 1 t.v.-terem, 1 szakköri terem, 1 iroda, 6-7 egyéb célokat szolgáló kisegítő-helyiség, egy 2 szoba összkonfortos szolgálati-lakás.

Vas és Műszaki Bolt. 112 . Vas Bolt. Az ötvenes évek előtt, helyén lévő régi épületben hatósági husbolt, és Pléh Lajos bádigos műhelye volt.

Butor és lakberendezések Boltja . 113 . Butor-bolt. 1966-tól. Előtte: Szabadság Szálloda, 5 szobával. Azóta a szálloda a Csokonai Étterem emeletén van.

Ruházati Áruház . 114 . Új, 1 emeletes épület. 1966.

MÁVAUT Pályaudvar . 115 . Autóbusz Állomás, Busz Állomás, 1965. Napi járatok száma:

Posta Hivatal . 116 .

Szökőkút . 117 . A régi Tűzoltótorny és szertár helyén, ami az 1870-es években 1 emelettel épült. 1965-ben bontották le. - A szökőkút és a Művelődési Központ közötti műtárnak a közepén állt az 1950-es évek közepéig az u.n. 1000 éves tölgy. Törzsét k.b. 8 ember tudta körbefogni. A legenda szerint IV. Béla király megpihent alatta, törzséhez kötötte lovát.

A szökőkút előtti park területén volt a régi fapiac és terményárúsító hely, /1945 előtt/. 1950 években az élelmiszer-piac került ide, 1967-ig.

"Jézus Szíve" Plebánia-templom . 118. Újtemplom, Újvárosi Katolikus-templom. Modern. 1937. Körülötte van a Templompark.

Rendőrkapitányság . 119 . Kapitányság, Főbiróság, Járási Főszol-
gábiróság, Főbíró-sarok .

I.sz. Óvoda és az I.sz. Általános Iskola Napköziotthona. 1 eme-
tes épület. Röviden Óvódnak, Napközinek emlitik. Államosi-
tás előtt: Ujvárosi Óvoda és az Állami Elemi Iskola működött
az épületben. 1941-ben építettek rá emeletet. 1965-ben 90 %-
ban lebontották és korszerűbben ujitották fel, 1,2 mill.Ft.
Udvarán ásott szennyvízszikkasztó-gödrök ámsásánál még 4 m .
mélységben is fekete, mocsaras eredetű talajkerült elő. Te-
lekkönyvi adatok szerint az első iskola építése előtt itt is
bőrcserző vargáknak voltak gödrei./A mult század harmadik
negyedébenek a végéig./

Járásbiróság, Telekkönyvi Hivatal . 121 . Járásbiróság, Telekkönyv,
Közjegyző. Ugyésszág 1970. jul. 1-től Nagyatádra került.
Biróság. Birósági-sarok, Járásbirósági-sarok. /Tervek szerint
1970. január december 31-ével a járásösszevonás miatt felszá-
molják./Bejárata a Kossuth utca felől.

Virág utca . 122. Meller-kert, Káder-köz, Hungazitt-hungazott
utca, /Hungazin fogalma és az első években gondozatlan ga-
zos utca fogalomtársításából/

A Meller-kastély államosításáig Meller János esurgói bérlő és
földbirtokos saját kertészete volt az utca nagyobbik területén.
A kastély közelében csodálatos ősi fákkal szép park volt.
Az öregek a kiirtásáig Vadaskertnek nevezték. Meller J. az
államosítás előtt egyetlen tölgyfa kivételével az összes fát
kivágatták és eladta. Ma csak ez az egy fa örzi itt emléket
az egykori ösparknak. E fa közvetlen a kastély déli homlokzata
mellott áll. Államosítás után pár évig bérkertészet, majd a
"Zrinyi" tss. gyümölcsöse, almáskertje. Ettől Almás-kertnek
nevezték. 1962-ben házhelyeknek mérték ki. Mivel 4 db. 2 la-
kásos ikerház, községi állatorvosi lakás, ezenkívül nagyobb-
részt alkalmazottak, pedagógusok építkeztek az utcában, ezért
és minden akkori lakhelyigényt kielégíteni a községben nem
tudtak, ezért Káder-köznek nevezték el. Az első épületek a
tanácsai ikerlakások voltak, 1962/63-ban, az utolsó felépült
ház a Sárosi családé, 1968-ban. Az utca 1968-ban kapott ki-
épített utat és járdákat. Előtte meglehetősen gazos, gondozat-
lan volt, ennek következtében kapta a Hungazitt-hungazott ne-
vet. A Virág utca nevet a házakelőtt és az udvarokon tavaszonta
szépen virágzó almafákról kapta.

3. Alca' - rész

Jókai Mór utca, Dr. Éhn Kálmán utca 1950-ig. Éhn Kálmán a község
orvos és országgyűlési képviselője volt. A század első évtizede
deiben aktív közéleti személyiség. Az 1930-as években halt meg.
Az utca telkei az 1920-as években kerültek kiosztásra.

Kajtán-kert . 123 . Dr. Kajtán Pál ma is köztisztviselőben álló
nyugdíjas orvosnak a tulajdona volt. A kis magánparkból szép
kilátás van a Dráva síkságára, és a nyugati dombovidékre.
Eladásra és beépítésre került, de nevét ma is örzi.

¹²⁴
Varga Róbert-sarok. A század második negyedében itt volt Varga
Róbertné közismert nőiszabósága.

Zrinyi Miklós utca 1950-től. Előtte: Sárközy Andor utca, veze-
tőjegyzősége ideje alatt került az utca házhelykiosztásra, az
1920-as évek eljében. Tisztviselő-telepnek, Tisztviselő utcá-
nak is nevezik még ma is, mivel az első házhelytulajdonosok
és építkezők nagyobb részét kistisztviselők voltak. Az utca tel-
jes beépülése az utolsó években fejeződik be.

Höke-sarok . 125 . Höke nővérek lakása van e helyen. Több leány-
testvér közül Irén és Erzsébet hosszú évtizedeken át voltak
az Állami Elemi Iskola tanítónői. E családból származott
Gönczy Ferenc negyénk nagy néprajzosának felesége is, aki
az újv

az újtemetői családi sírhelyben van eltemetve.

Eötvös utca, Cseh utca, Diófa utca. Eötvös József egykori kultusz-
miniszter nevét őrzi, akinek nevéhez fűződik a volt csurgói
tanítóképző létesítése. Cseh utca népi elnevezést a XVIII.
sz. végén idetelepített főleg csak cseh származású iparosok-
ról kapta, akiket sem Alsók, sem az akkori Csurgó községek
nem akartak befogadni. Festetics a két község közti erdő kö-
zében adott részükre letelepedési jogot. Az első telepesek
leszármazottainak valják magukat a Bazzánt, Vlaszák, Póznik,
Fropupek családok és özv. Sötönyi Jánosné.
Diófa utca nevet később kapta, ami az 1920-as évek végéig hi-
vatalos neve is volt, a kétoldali szép diófasorról.

Rendőrség . 119 . Főbiróság.

Kéményseprő kocsma , 126 . az 1940-es évek végéig. Katona-kocsma
emlegették utoljára, utolsó bérlőjéről: Katona Pálról.

Virt-bolt-sarok . 127 . Potocsnyek-sarok, Geréb-sarok. Virt bolt-
vezetőről kapta nevét 1950-es években. Előtte Potocsnyek József
husboltja volt ott, azelőtt még a század első negyedében a
Geréb féle kiskereskedés üzlete volt ott.

Vanicsék-csárda épületeinek utolsó maradványa az Eötvös u. 36. sz.
ház. /számjele: / A Virt-féle boltnak ellenlábás utca-
sarkán második és harmadik telken volt az múlt század végéig
működő csárda.

Mikola-sarok . . Eötvös u 34. A Vanicsék féle ház szomszédja a
mai Dózsa Gy és Eötvös u sarkán. A század első negyedében a
Vanicsék-csárda megszűnése után Mikola Józsefnek volt ott
híres mézárászok. Reklámfelírások nyoma még láthatók a ház
hátán.

Ujvárosi Pásztorház . 128 . Az ötvenes évekig töltötte be eredeti
szerepét. Itt lakott az újvárosi sertéspásztor, a kanász ,
aki egyuttal a községi apaállatokat is gondozta. A II. Világ-
háború előtt az Eötvös és Kossuth utcákból hatalmas dísznő-
főkat hajtottak ki minden reggel a Petőfi téren és a Lengyár
utcán át a Berekbe.

Gönczy Ferenc utca, Gyura Mihály köz. Határ. Gönczy Ferenc néprajz-
kutatóról, 1950. Előtte csak népi neven ismert, a Kossuth u.
felőli sarkon lakó családról: Gyura Mihályékról. A Határ el-
nevezést az Alsók és Csurgó közötti határ jelölése miatt
kapta. *(Féltékeny a Csurgói Hőse család kedve, az újvárosi temetőben
nyugodnak.)*

Kossuth Lajos utca . Kossuth ut. Ezen halad át a Berzencei ország-
ut.

Járásbiróság, 121 . *1971. júl. 1-től megszűnt. Utolsó bíró: Dr. Tarr József.
Tételek: Gyura Mihály, Kőzjegyző még maradt.*
I.sz. Általános Iskola. 129 . Polgári Iskola, Polgári, Tanító-
képző Intézet, Képző, Képezde. A Tanítóképző, mint a megye
első tanítóképzője 1869-1880-ig a max gimnáziummal együtt a
83. számjellel jelzett Mezőg.Szakmunkásképző Iskola Diák-
otthonának épületében működött. Önálló otthonának alapköle-
tetele: 1880. március 14. Első ünnepélyes tanévnyitó: 1880.
szeptember 9.-én volt az új épületben. A Tanítóképző 1932/33
évi-as tanévvel zárta kapuit. Az épület 1938-ig üresen
állt. 1938-tól az iskolák államosításáig a Polgári fiú és
leányiskola otthona lett. Ekkor indult be a fiutagozat, az
addig csak leánytagozatu iskolában. Lásd: 103. Utánna az
I.sz. Általános Iskola épülete. /Ebben az épületben működött
a Képzővel egyidőben a Gyakorló Iskola is./

Várnai -sarok. Itt lakott Dr. Várnai László közjegyző, ma fia,
Dr. Várnai László ügyvéd. 130.

Ritser-sarok, Ricsér sarok, Neumann-köz. 131.

1944-ig a Neumann pékség helye. 1945 után Ritser Lajos pék,
majd kiskereskedő lakik ott.

Király-bolt . 132 . Grünföld-bolt, 1944-ig, Erdős-bolt, a huszas évekig. Az államosításig magánkiskereskedés, vegyesbolt. Azóta az ÁFESZ üzlete. Nevét mindig az üzletvezetőről, korábban tulajdonosairól kapta.

Téglagyár . 133. A Trauberman-féle, 1944-ben megszűnt téglagyár helye. A még meglévő épületek a volt kereskedő faáru lerakata volt, illetve irodaháza.

Koppun Tóni tanyája. 133. Koppun Antal a mai tulajdonos.

"Zrinyi" tsz. 2.sz. üzemegysége . 134 . Gazdag-Pókos-ház. Az államosításig a leggazdagabb Pókos család tulajdona.

Cukk Miska-köz . 135 . Határköz. Csak népi neve van. Alsók legészakibb pontján Cukk Mihály háza van az ut déli oldalán.

Izraelita-temető . 136. Első síremlékei a múlt század közepéről. Délnyugati szögletében van a Tanácsköztársaság 7 mártjának sírja: Reményi, Sugár, Kasztl, Molnár, Szabó L., Kovács és egy ismeretlen állítólag orosz volt. /Farkas János sírja az Újvárosi temetőben van./ - A temető erősen pusztulóban van.

III. Kertváros

Helyén az 1945-ös földreformig külterületi szántóföldek voltak. A Temető dűlőhöz tartozott. Házhelyeket mértek itt ki. Az első utca kialakítási terveket a térkép utakkal jelzi. Az utóbbi években véglegesen megtervezett területet a házhelyek kirajzolásával is jeleztem, amelyeken 1967 óta folynak az új községrész a Kertváros építkezései. A beárnyalt telkek nyertek eddig beépítést. A házhelyek között külön van gyalogos és kocsiforgalmi ut, az épületek előtt, illetve a teleklábak között.

Régi telkek . 137 . Az első kimérés alapján. Itt nincs építkezés.

Uj-telkek . 138 . Újból tervezett terület, beépítés alatt áll.

Uj-piac tér . 139 . 1966-tól. 1970-ben, most épül a piac-csarnok.

KISZ-lakások . 140. Jelenleg építés alatt álló emeletes társasház.

K.SZ. Üzemházak . 141 . Napsugár KSZ. műhelyei.

Sas - ház . 142 . Cserkész-ház, Zarka-ház. 1945 márciusáig Zarka bankigazgató lakása. 1948 A felszabadulás után az Iparos Cserkészcsapat és a Legényegylet ifjúsági háza. 1948-tól Sas János fodrász tulajdona.

Orvosi-lakások . 143 . 1 emeletes társasházak. Községi tulajdon. 1968ban költöztek be az elsőben.

Kertvárosi utca . A Kertvárost összeköti a Petőfi térrel.

Felszabadulás utca.

Tormási-tanya. 144. Hochleiter-tanya az 1940-es évek előtt.

IV. Alsók

1949-ig önálló község. Utcái azóta lettek elnevezve.

1. A Sárgáti-pataktól nyugatra lévő rész

Avany János utca

Cukk Miska-köz, 135 . Határköz.

Gyura Miska-köz 145 . Határköz. /Csurgó és Alsók között./

Óllas-kertek, 146 . Szérüskertek.

Ugy Alsókban, mint Sarkadon a kertek fogalma óllaskerteket, és szérüskerteket jelent. A századforduló tájáig általános volt, amíg a cseréptetők fel nem váltották a zsufedeleket, hogy az állatok istállóit, ólljait, szalmát a falun kívül egymásközelében építették fel. Az óllak mögött voltak a széna és szalmakazlak, a szérü. A harmincas években még láthatóak

voltak az utolsó épületek. A kazlakat még többen az ötvenes évek elején is a szérűre rakták. Kialakulásukat tűzvédelmi elővigyázatosságok hozták létre, és a telkek szűkössége.

Sós-tó. 147. A Sós-rét dombjának a fennsíkján, kis lefolyástalan terület, csapadékosabb esztendőben állandó vize van, máskor elmoosarasodik. Területe: k.b. 50.50 m. Kialakulását nem ismerjük. Nevét a rétről kapta.

Sós-rét. 148. Csurgó és Alsók közötti rét, amelynek nagyobb része a Sós ragadványnevű családé volt. A csurgói Zrínyi utca irányában domb van a réten, ami az Ötvös utca irányában kelt felé lejt, majd ismét az előbbinél enyhébben emelkedik. A domb télen kedvenc szánkózóhely. A lap, pedig korcsolyázó hely.

Sós-domb. 148.

Arany János utca.

A falun végig az országutat követeli.

Óreges Napköziotthona. 149. 1968-tól.

Alsók - Csurgósarkadi Tejszövetkezet. 149. Csarnok, Tejesarnok, Szövetkezet, Hangya, /Itt volt a napközi helyén valamikor a HANGYA Bolt./ A század első éveiben alakult a kettő falu gazdáinak szövetkezéséből, mikor áttértek a törzskönyves szarvasmarha tenyésztésére. Egy épület.

Vegyes Felvásárlóhely. 150. Vadkacsa kocsmá. Valamikor uradalmi csárda, majd községi kocsmá, és szövetkezeti vendéglő, kbx elévülése miatt 1968-ban szűnt meg. Ekkor épült fel az alsóki Eszpresszó. Az épülethez kocsiszin derékszögben kapcsolódik, ahova jól odalehetett látni a kocsmából.

Zrínyi tisz. Darálója. 150. A kocsmaudvarban.

Alsóki Tűzoltó-torony. 151. A múlt század közepe előtt ennek helyén állt a régi alsóki harangláb, amelyből az árkon tuliak elcsenték a harangot. /Történetet lásd Csente történeténél/

Tűzoltó-tér, Mérleg-tér, Kocsmá-tér, Busz-megálló. 152. A körülötte lévő létesítményekről kapta nevét.

Kocsmá-domb. 153.

Jácsi-lap. 154. A fölötté lévő Pihe-dombon lakó Jácsi ragadványnevű családról kapta nevét. Ezen a lapon volt valamikor a Potyogó-malom. A század elején még voltak maradványai. Ma vizenyős rét van itt a Kocsmá-domb és a Pihe-domb között.

Pihe-domb. 155. Pásztor-domb. Déli oldalán még a negyvenes években is megvolt a hajdani községi pásztorház. Ebben lakott még a századforduló előtt sokáig egy Pihe nevű pásztor.

Sárgáti-árok. 156. Sárgáttjai-árok, Potyogó-patak, Malom-árok. Neveit értelemszerűen kapta: Sárgáti néven azért nevezik, mert a folyó felsőbb szakaszain homokos területeken folyik át. Nagy vizek esetén sok sárga iszapot hoz Alsók felé magával, amellyel sokszor elöntötte az országutat, sárgátot okozott. /?/ A 2. alakja ugyanebből a fogalomból. Potyogói elnevezést a Potyogói malomról, Malom-árok nevet kétszeres joggal nyert, mert a mai falun kívül, a déli határ részen a II.Pusztá és Gátszéli dülők között is volt egy vizimalom.

Vörösmarty M. tér. Északnyugati és délkeleti végén valóban tér, de közepén felszíni viszonyok miatt sikátorszerűen összeépültek a házak a dombgerincere, Végei lapályosak. Sínter inkább utca, mint tér hatását adja. Minden szöglete a nép által más és más néven ismert.

Csepregi-köz. 175. Csepregi családról.

Surdi-köz. 174. Surdi ragadványnevről.

Szép Cukk Mihály-köz . 173 . A sikátor közepének keleti oldalán önmaga és háza szépségére büszke Cukk Mihályról.
Jácsi-köz . 1722. A Phe domb déli homlokzatára vezető sikátor-rész, itt laktak a Jácsiak. Házuk volt a szélső ház. Innen délkeleti kanyarodással téglalépeső vezet le a Sárgáti - árkon átvezető bürühöz. Árkon túl folytatódik. Lásd a Csentei résznél!

Bürü . 171 . Korábban egy, az utóbbi időben kettő padlóból álló gyalogos átjáró.

Kölcsey Ferenc utca , Nyugati utca. A Tüzoltó-tértől /152/ kiindulva emelkedő lejtőn. Északi sorának udvarai a Sós-rét-re nyulnak ki, /148/.

Bander-köz. 176. Alsók nyugati szögletét összeköti Sarkaddal. A hajdani két külön falut itt ma is a következő rét választja csak el.

Bander-rét . 177 . Mindkettő a Bander ragadványnevű Kiss családról nyert elnevezést. A család leszármazottai ma is ott laknak a közk és a Kölcsey utca nyugati sarkán álló telken. A rét valószínű, de már nem tudják, szintén óllas-kert volt. /A patak nyugati oldalán lévő többi településrész, amely nem került eddig említésre az egykori Csurgósarkad külön faluhoz tartozik. Később visszakerülünk e területre!./

2. Csentei rész.

A Csente falurész a teljes mértékben Alsók községhez tartozott. A községnek a Sárgáti-árkon túl, keleti részét kell érteni alatt. A Csente név legendája: "Amikor a törökök után templomot akartak az öregek építeni, akkor az árkon tuliak és az innen keletre lakók összekülönböztek. A tusók azt akarták, hogy a Pihe - dombon lögyön a templom, mert az szép kis gömbölyű hely. A mieink mög látták, hogy ott szűk a hely, azért akarták az árkon innend építeni. Végül is ide építették a keleti oldalra. Ez itt szép tágas terület, mög magas is. Amikor elkészült a templom előtt a torony is, elakarták a tusódaru hozni a harangot. De azok nem engedték ám. Kikötötték, hogy jóhelen van az ott is. Meért maragyon a harangláb nélküle. Ugyse bontják le, - hogy nekik sömni se maragyon? Ott át a fatorony ahun most a tüzoltó-torony van. A vége aztán az lött a dolognak, hogy egy éccaka az árkon innendielesenték a haranglábba a harangot. Most is az a kisebbik harang a toronyban. Sokáig mög is vót a harag a falusiak között. Hát e-miatt a rajta maradt a falu eszön a részén, hogy Csente. Én kis gyerekek koromban hallottam ezt, ahogyan öregapámék beszégettek." /Lőczy Sándor /

Arany János utca csentei része

Barcsi-domb . 157 . A mai Győrfi család valamelyik elődjéről.

Pálinka-főzde, 158 . /községi/.

Kovácsműhely . 158 . Vaniesek-műhely /1920-as évek kovácsa/.

Község-tér . 159 . Nősök tere. Fő-tér. Mindezek népi elnevezések. E téren volt a jegyzőség, a közbirtokossági terem, a I. Világháborús emlékmű. "Itt szoktak összegyűnni az embörök, ha vót valami."

Községi Fiókkönyvtár . 160 . Jegyzőház. Itt volt a körjegyzői hivatal.

Tsz. iroda. 161 . A volt Bzkalász Tsz. irodaépülete. 1969. dec. 31-ig. Ekkor egyesült a csurgói Zrinyivel.

Eszpresszó és Önkiszolgáló üzletház . 162 . Közbirtokosság. A régi közbirtokossági tanácshá lett bővitve, átalakítva üzletházzá. 1967/68-ban.

Botgyár-kert. 180 . Malomrét. 1922 előtt Radovics-féle malom , utánna Botgyár működött 1945-ig a mellette lévő épületekben.

Botgyári romok . 181 . A század első részében Radovics-féle malom, 1922-től pedig, a Berzencéről ideköltözött Botgyár működött a romok helyén álló épületekben. A huszas években 35 munkás napi 10 órás munkaidőben dolgozott itt. Kampósbotot, essernyőnyelet gyártottak, amelynek 75 %-át külföldre szállították. A 25 % kielégítette a hazai szükségletet.

Alsoki temető . 182 . Már külterületen. Valószínű, a múlt század közepétől.

Tsz. istállók, óllak . 183 .

Vörösmarty M. tér esentei része

A Sargáti-patakon a 171-es jelleű Bűrűn átkelve az árok és a Barcsi-domb 157-es jellel jelzett terület közötti völgy.

- Marics-tér, Marics-lap . 168 . Maricsék laptak a lapon.
- Kispeti-köz . 169 . a lap északi oldalára épült házak csoportja.

Alsoki Bikaistálló . 170.

Ifjuság utca. Iskola-köz. Templom utca.

III.sz. Óvoda. 163 . 1969. augusztus 15-ig itt működött az III.sz. Általános Iskola is. A régi Alsók Református Elemi Iskola utódjaként. Utolsó tanítója: Gyulai Lajos vezetőtanító.

Az iskola felszámolását annak elnéptelenedése tette elsősorban szükségessé. Korábban 2, utolsó években 1 összevont alsótagozatos osztállyal működött. Tanulói az anyiskolához, az I.sz. Általános Iskolához kerültek. Tanítója közel négy évtizedes ittani helybeli tanítás után nyugdíjba ment.

MHSZ. Oktató-terem. 164. Pár évvel ezelőtt itt működött az Óvoda, 1959-től. Eredetileg itt is iskolaterem volt. Több évtizeden keresztül Németh József tanító tanított benne.

Az alsoki iskolai tanítás 1790-ben kezdődött meg, mint az egész mai Csurgó legősibb iskolájában. Kettő évvel megelőzte a Gimnázium megalapítását.

Alsoki Református Templom . 165 . Épült 1787-ben, tornya 1816-ban. Műemlék.

Templomtéri gyalogos átjárók . 166 . 167 . Kitéglázott gyalogutak.

Cserti Mihály utca . Nevét a földesuri terhek ellen zendülést szervező egykori jobbagyórlól kapta, Cserti Mihály 1745-ben a névadás idején szájhagyományban még ismert történet alapján. 1950. A történetet levéltári adatok is igazolják, ami Kanyar József kutatásai szerint 1745-ben volt. De nem Cserti Mihály, hanem Cserti György volt a zendülés egyik szervezője. A lázadást festetics fegyveresei még kezdetében elfolytották. Csertit és másik kettő társát kivégezték.

Felső-kertek . 178 . Óllas és szérűskertek helye.

Sargátyai fősökerti bürűátjáró . 179 . /A Cs.M. u. 1850 táján lett házhelyeknek kiosztva.

Farkas János utca

Népi nevei: Jegyző utca, Pipás-sarok, Jónás-körut, Sikkes-köz.

1. A valamikori Jegyző-háznál kezdődik az utca. 2. A falnak ebben a sarkában volt a legtöbb pipázó öregember, 3. Szalai Jónás birtokának kikerülése miatt kellett az utca egyenességét a kiméréskor megtörni. Állítólag, lepénzelte a mérnököt. 4. Az utca vége felé a huszas években élt egy dőlceg öregasszony, aki a menyecskéket arra oktatta, hogy házkén, "sikkösen" járjanak.

Jónás-körut . 184 .

Sikkös-köz . 185 .

Alsó-kertek, Óllas-kertek . 186 .

Az utca folytatásában, de már külterület:

Régi -temető helye. 187. A század elején még látszott 1-2 sírhalom.

Valószínű, hogy az 1850-es évek tagosításakor számolták fel.

Török-temető. 188. A harmincas évek elején török sirt szánottak fel.

V. Sarkad

Csurgó-Sarkad néven még az 1920-as években is önálló község volt. A harmincas évek elején Alsokhoz csatolták, majd 1950-ben együtt váltak közös csurgói közigazgatási területté. Ma a szájhagyomány Sarkad nevét, mint egy külön községrész nevét őrzi. Az idősebbek pontosan, de a II. Világháború idejétől született generáció csak hozzávetőlegesen tudja területét meghatározni. Általában a mai község délnugati területét értik alatta. Haranglábja ma is megvan. Külön hivatalos intézményei a községi birói tisztségviselésen kívül a mi századunkban nem voltak.

Bem József utca

Varga-bót sarok . 189 . 1988-ig itt volt egyetlen vegyesboltja.

Az üzlet vezetőjéről nevezték el.

Községi kovácsműhely . 190 .

Óvári-köz . 191 . Óvári Cserti Mihály-köz.

Óvári Cserti Mihály tulajdona volt a köz déli szomszédságában lévő ház 1922-ig. Azóta Zakócs Sándoré.

Tálas sarok . 192 . Tálas családról.

Mezei-köz . 193 . A Mezei család portájáról.

Danjanich köz . Kis utca.

Sarkadi Bikaistálló . 194 .

Móriz Zsigmond utca . Keleti részét Sarkadi utcának nevezik. Déli részét, ami csak felsoros, Gólai utcának nevezik még ma is. Az un. Sarkadi utcát vélhetjük a falu magjának, amelyben a harangláb is áll.

Sarkadi Harangláb . 195 . Deszkával fedett fatorony, haranggal. Még van megbizott harangozójuk: Jakab Géza.

Hősök-kertje . 196 . Fenyőfákkal beültetett kás utcakanyar-szöglet. Az I. világháborúban elesett katonák emlékére ültették a fákat, amelyek már felnőttek, környékük gondozatlan. Itt érdemesnek tartom megemlíteni, hogy még a legősibb eredetű 1-2 házon megfigyelhető a régi építkezési szokás, amely szerint az ablakok az udvar felől voltak csak a házon. Utcára csak egy kisebb ablakot építettek, ami kizárólag csak a terep betekintésére szolgált. Valószínű, hogy a házak betyárok és a farkasok elleni védekezés célját szolgálták ezek az építkezési módok, amelyek az állandó átalakítások miatt jelenleg a Gefencsérék házában figyelhetők meg.

Sarkadi Alsó-kertek . 199 . A Sárgáti patak nyugati oldalán.

A keleti oldalán az alsoki Alsó-kertek helyét jelöltük.

Temetői átjáró . 198 . Atjáró gyalogut Alsok felé.

Ez a gyalogut kötötte össze a magyar és szomszédos jugoszláv falvakat. Gólai, Lankóci-gyalogutnak is nevezik. Sarkad után Lankóc puszta a legközelebbi határmenti magyar település, a határon túl pedig Gola a legközelebbi horvát falu.

Számjellel megjelölt fogalmak számú címszavainak száma: 199.

Forrásmunkák:

Salamon Ferenc: Az első Zrinyiek
Csánki Dezső Dr.: Somogy Vármegye
Tóth Ferenc: Járási Monográfiák
Dr. Kanyar József: Harminc Nemzedék Somogyban
Palmiró Togliatti Megyei Könyvtár: Tájékoztató Somogy Megyéről 1969
Központi Statisztikai Hivatal Somogy Megyei Igazgatósága:
Adatok Somogy Megye Községeiről 1968.
Csurgói Községi Tanács Törzskönyve
Az 1970. jan. 1.-i népszámlálás első, községi összesítő kimutata-
tása Csurgó, Csurgónagymarton, Somogyecsicsó és Szentá köz-
ségekben a népszámlálás idejében tartózkodó lakosság számá-
ról. /Ideiglenes tájékoztatójellegű adatok!/
Koltai István: A csurgói m. kir. áll. tanítóképző-intézet történet
A Csurgói Református Kollégium Évkönyve az 1941-242. iskolai évről

Adatközlők:

Bognár Imréné, Hársfa utca 2. /htb. 48 éves/
özv. Keleczi Józsefné Hársfa utca 2. /htb. 72 éves/
Házás István, Táncsics tér 8. /tsz.-tag, 64 éves/
Házás Istvánné, " " / htb. 55 éves /
özv. Marics Jánosné, Basakuti utca 31 /tsz. nyugdíjas, 81 éves/
Göbolyós Józsefné, Basakuti utca 29 /htb. 62 éves/
Várhegyi József, Béke utca 53. /nyugdíjas munkás, 68 éves/
legidősebb Papp István, Arany János utca 13. /tsz. nyugdíjas 77 éves/
Lőczy Sándor, Farkas János utca 8. /Tsz. nyugdíjas, 67 éves/
Kisgéczi Sándor, Farkas János utca 11. /tsz.tag, 64 éves/
Zakócs Sándor, Bem utca 26. /tsz.tag, 66 éves/
Szalai István, Móriéz Zsigmond utca 40. /t.sz.tag, 47 éves/
Papp Gyuláné, Virág u 20. /htb. 62 éves/
Rigó Piroska, Virág utca 2. /Alkalmazott, 36 éves/